

НАТАЛІЯ ДЯЧУК

ІСТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА

У статті схарактеризовано структурні особливості вузівського навчального курсу „Історія музичного мистецтва”, який призначений для майбутніх музичних керівників дошкільних навчальних закладів.

***Ключові слова:** навчальний курс «Історія музичного мистецтва», провідні форми, методи, музикознавчі, культурологічні знання та вміння, тематичний план, історико-стилістичний контекст.*

Концептуальні державні документи дошкільного виховання в Україні спрямовують педагогічний процес сучасних навчально-виховних дошкільних установ на реалізацію ідеї формування творчої, високорозвиненої особистості. Особливого значення окреслена мета набуває для музичного виховання малечі, адже саме на музичних заняттях відбувається інтенсивний розвиток творчого потенціалу дітей, їх музичних здібностей, закладаються підвалини музичної та загальної культури. Аналіз існуючої нині теорії та практики загального музичного виховання в дошкільних закладах доводить необхідність суттєвого поліпшення фахової підготовки музичних керівників як безпосередніх ініціюючих суб'єктів музично-педагогічної комунікації.

Значущість окремих напрямів професійної підготовки майбутнього педагога-музиканта ґрунтовно досліджено в працях Л. Арчажнікової, Н. Білої, Р. Верхолаз, З. Квасниці, Є. Куришева, Л. Масол, С. Масного, Г. Ніколаї, Г. Падалки, Л. Пашкіної, О. Рудницької, З. Рум'янцевої, О. Скрипкіної, Л. Смирнової, М. Черниша, О. Щолокової та ін. Однією з найважливіших ланок у змісті професійної підготовки майбутніх музичних керівників є дисципліна «Історія музичного мистецтва», яка є останнім, узагальнюючим музично-теоретичний цикл університетським курсом.

Мета статті – розглянути структуру та особливості викладання навчального курсу «Історія музичного мистецтва» для майбутніх музичних керівників дошкільних закладів.

Курс «Історія музичного мистецтва» передбачає вивчення важливих мистецьких подій та найкращих творів зарубіжної та вітчизняної музичної літератури від стародавності до сьогодення. Метою курсу є набуття студентами мистецтвознавчих, культурологічних знань становлення музичного мистецтва в історико-стилістичному контексті, умінь їх педагогічної інтерпретації в майбутню педагогічну діяльність. У результаті вивчення курсу студент повинен знати основні закономірності формування й розвитку світової музичної культури та їх зв'язок із суспільно-історичними умовами; естетичні погляди представників різних композиторських шкіл; основні стилістичні риси національних композиторських шкіл; особливості діалектичного розвитку

художніх стилів (бароко, рококо, сентименталізму, класицизму, романтизму, імпресіонізму тощо).

На основі засвоєння теоретичних положень курсу студент повинен уміти: визначити основні риси того чи іншого музичного стилю, композиторської школи та їх проявів у конкретному музичному творі; визначити основні риси стилю даного композитора у контексті стильових засад певної епохи, художнього напрямку; дати історичну довідку стосовно певної художньої події чи мистецького явища; охарактеризувати творчість композитора (розкрити коло музичних тем, образів, жанрів, виявити найтиповіші засоби музичної виразності, використані для втілення ідейно-образного змісту його творів); виявити знання музичної літератури (відтворювати голосом чи за допомогою інструменту основні теми твору); проаналізувати музичний твір в широкому історико-стилістичному ракурсі; охарактеризувати роль елементів музичної мови у створенні художнього образу (чи образів) твору; застосовувати набуті знання та вміння у власній педагогічно-виховній діяльності [2].

Орієнтовний тематичний план курсу: 1. Вступ. Значення музичного мистецтва в житті людського суспільства. Поліфункціональність музики. 2. Зародження музики. Періодизація музичних епох. Поняття про стилі та жанри в музиці. 3. Музична культура Давнього світу. 4. Музичне середньовіччя. Духовні та світські жанри. 5. Музична культура Бароко: розвиток оперного та інструментального мистецтва. 6. Епоха Просвіти в музиці: сентименталізм, класицизм, Віденська класична школа. 7. Романтизм – провідний мистецький напрям XIX століття. Становлення національних композиторських шкіл. 8. Світові музичні явища кінця XIX ст. – поч. XX ст. 9. Сучасна музика (сер. XX ст. – поч. XXI ст.).

Основними формами викладання курсу є лекції, практичні заняття, самостійна, індивідуальна робота. Провідними методами є загальнодидактичні, історичні, музикознавчі методи. Доречним є використання мультимедійних технологій, засобів ТЗН, сучасних інформаційних технологій.

Лекції курсу виконують такі функції (за А. Алексюк та З. Курлянд): *інформаційну* (передбачає передавання адаптованої для студентів інформації про основні історичні стилі, творчість видатних композиторів епохи, їх опуси, знайомство з їх звучанням тощо); *орієнтовну* (розкриває генезу становлення музичної теорії, основного художнього напрямку, з'ясовує наступність музикознавчих категорій, жанрово-інтонаційні витоки певного музичного явища, причинно-наслідкові зв'язки мистецьких подій; список рекомендованої до лекції літератури); *пояснювальну, роз'яснювальну* (передбачає розкриття сутності музикознавчих понять, їх визначень, тлумачення кожного слова, що належать до структури визначення); *переконувальну* (полягає у використанні аргументації, логічної доказовості, на основі чого усвідомлюється музично-історична інформація, що стає базою для формування у студентів цілісної художньої системи поглядів і переконань); *систематизуючу* (передбачає структурування всього масиву знань з історії світового музичного мистецтва); *стимулюючу* (спрямована на пробудження у майбутніх музичних керівників інтересу до видатних музичних творів та їх аналізу, звернення до класичної

скарбниці у власному житті та педагогічному терені); *виховну й розвивальну* (передбачає естетичне оцінювання мистецьких явищ в історико-стилістичному контексті; фактів, процесів, які розглядаються на лекції; розвиток аналітичного та асоціативно-образного мислення, уваги, музичної пам'яті, слухового досвіду, естетичного смаку) [1].

На практичному занятті викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень історії музичного мистецтва та формує вміння й навички їх практичного застосування під час аналізу певної художньої епохи, індивідуального композиторського стилю на прикладі конкретних музичних творів. Основними завданнями практичних занять є поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи [4]. На практичних заняттях провідними формами роботи є усне опитування, письмове експрес-опитування, музична вікторина, слухання музики.

Самостійна робота студентів передбачає опанування навчального матеріалу за визначеними темами й завданнями, метою яких є поглиблення знань та вироблення навичок самостійної навчальної діяльності. Так, студентам пропонується самостійно опрацювати теоретичні питання, прослухати та проаналізувати музичні твори, які не були розглянуті на лекції.

Індивідуальна робота полягає в здійсненні студентом власного навчального проекту, який виконується під керівництвом викладача та передбачає дослідницьку, творчо-пошукову роботу. Тема індивідуальної творчої студії обирається окремо для кожного студента, відповідно до специфіки майбутньої педагогічної діяльності музичного керівника дошкільного закладу. Наприклад, темами індивідуального проекту можуть: «Давньогрецькі міфи про музику і музикантів», «Музика для дітей П.І. Чайковського», «Казка у творчості М.А. Римського-Корсакова», «Дитячі опери М. Лисенка», «Зображальність і програмність музики романтиків» тощо [3].

Наприкінці вивчення курсу передбачено семестровий екзамен. До екзаменаційних білетів включено теоретичні питання, які охоплюють всю тематику навчального курсу та музичну вікторину. Також питання з даного курсу включено до програми комплексного державного екзамену.

Отже, структура та особливості навчального курсу з історії музичного мистецтва спрямовані на формування у майбутніх музичних керівників дошкільних закладів освіти мистецького світогляду, підвищення рівня музичної ерудиції, виховання естетичного смаку та відчуття стилю, вироблення професійного ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, творчого доробку та діяльності певного композитора чи виконавця в ракурсі історико-культурологічного підходу; розвиток умінь об'єктивної оцінки мистецьких явищ минулого та сучасності, вміння самостійно оцінювати, аналізувати, інтерпретувати музичні явища в процесі музичного виховання дошкільників.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник / Алексюк А.М. – К.: Либідь, 1998. – 560с.
- 2.Гнатюк Л.А., Лиманський П.Т. Історія музичного мистецтва: Програма для педагогічних навчальних закладів зі спеціальності 7.010104, 7.020411 – Початкове навчання і музичне виховання / Гнатюк Л.А., Лиманський П.Т. – Полтава: Видання Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка, 1997. – 108 с.
- 3.Дячук Н.І. Історія музики: Робоча навчальна програма зі спеціальності 7.010101 «Дошкільне виховання. Музика» для студентів психолого-педагогічного факультету IV курсу заочної форми навчання / Дячук Н.І. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2009 р. – 28 с.
- 4.Педагогіка и психология высшей школы: Учебное пособие [Буланова-Топоркова М.В., Духавнева А.В., Столяренко Л.Д., Самыгин С.И., Сучков Г.В.]: Отв. ред. М.В. Буланова-Топоркова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – 544 с.

SUMMARY

In the article speech goes of structural features of institute of higher educational course «History of musical art», intended for the future musical leaders of preschool establishments.

Key words: *an educational course is «History of musical art»; basic forms, methods; musicology and cultural knowledge and abilities; thematic plan; historical and stylistic context.*

ОКСАНА ЖОВНІР

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНОЇ ПРАЦІ, ГУРТКОВОЇ РОБОТИ, ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ № 40 «РОМАШКА»

Висвітлено досвід роботи з організації трудового виховання дітей дошкільного віку в ДНЗ № 40 м. Полтави.

Ключові слова: *трудове виховання, гурткова робота.*

Етап дошкільного дитинства – визначальний і сенситивний період, у якому складаються основи трудової діяльності і культури праці людини, що визначають її вихованість і працелюбство у майбутньому [1].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні дає широкий обсяг умінь і навичок дитини-дошкільника, базис трудового виховання як однієї зі складових системи гармонійного розвитку дітей дошкільного віку. Зокрема, в сфері «Природа» чітко визначені результати освітньо-виховної роботи з трудового виховання в сучасному виховному закладі. А саме, дошкільник «...усвідомлює, що навколишній предметний світ має рукотворне походження. Розуміє, що працелюбність є показником людської гідності та здатності